

ILM FAN XABARNOMASI

Ilmiy elektron jurnali

ELSEVIR- DÚNYADAĞI EŇ IRI BASPA

*O'zbekstan ma'mleketlik ko'rkem o'ner ha'm
ma'deniyat instituti No'kis filiali studenti*

Shamshetova Húrliman Salawatovna

Ilmiy basshi

Kitapxana-xabar iskerligi aĝa oqitwshisi

Sharipova Dilbarxan Atajanovna

Anotaciya : Maqalada Elsevir dúnyadaĝi eŇ iri baspalardıń biri, maĝluwmatlar bazası, jurnal, túrli mámleketlerde birge baylanısta bolĝan baspalardıń biri, ózgesheligi tipi, túri boyınsha maĝluwmatlar haqqında sóz etiledi.

Tayansh so'zler : Elsevir, eŇ iri baspa, kitapxana, maĝluwmatlar bazası,

Аннотация : В статье говорится об Elsevier, одном из крупнейших издательств мира, базе данных, журнале, одном из издательств, имеющих совместные связи в разных странах, типе собственности, информации по типам.

Ключевые слова : Elsevier, крупнейшая типография, библиотека, хранилище данных,

Annotation : The article talks about Elsevier, one of the world's largest publishers, a database, a journal, one of the publishers with joint relations in different countries, property type, information by type.

Key words : Elsevier, the largest print, library, database

Elsevier dúnyadaĝi eŇ iri túrtew ilimiy baspalardan biri bolıp, hár jılı dúnya ilimiy jurnallaridagi barlıq maqalalardıń túrtten bir bólegin baspa etedi. 1880-jilda Amsterdamda tiykar salınĝan, Ullı Britaniya, AQSh, Braziliya hám basqa mámleketlerde filiallarına iye. Kompaniya 1880 jilda, Elsevier shańaraĝınıń áyyemgi baspa úyi jabılĝanınan derlik eki ásir ótkennen islengen. Ol 1960 -1970-jıllarda aktiv rawajlandi. Sol waqıtta baspa etilgen kóplegen kommerciyalıq bolmaĝan jurnallardı hám olardı baspa etken akademikalıq gruppalardı satıp aldı. Keyinirek, kompaniya jazılıwchılarnı joĝatmastán, bunday baspalar qımbatlatıwĝa eristi.1991 jilda Robert Maksvelldan 440 million funt sterlingge Pergamon Press(buringı Buttervort-Springer) ni satıp alĝanнан keyin ilimiy dáwirli baspalardıń eŇ iri kommerciya baspasi.2003 jilda baspa ilimiy maqalalar baspadan shıĝarıw bazarınıń derlik 28 payızın iyelegen (gumanitar pánlerden tısqarı) 1999 jıldan baslap ScienceDirect platformasi ashıldı, baspa resurslarınıń onlayn maĝluwmatlar bazası, onlayn-dúkan menen birlestirilgen.ScienceDirect tiykarında Scopus kóshirip alınĝanlar bazası 2004 jilda jaratılĝan. Heather Jozefning esap -kitaplarına kóre, Elsevier hám Wiley sıyaqlı iri baspalar tabısınıń 80% ten aslamı jurnal jazılıwların satıp alıwĝa májbúrli universitet kitapxanalarından keledi. Hár bir jurnalĝa jazılıw bahası jılına bir neshe dollardan on mińlaĝan dollarĝa shekem ózgerip turadı, eger geyde baspanıń sorawına qaray, tek jurnallar kompleksine jazılıw bolıw múmkin. Kitapxanalarardıń jazılıw ĝárezetleri olardıń ulıwma byudjetiniń 65% in

ILM FAN XABARNOMASI

Ilmiy elektron jurnali

quraydı. Ilmiy maqalalar bahası sezilerli dárejede asdı, misalı, 1984 jıldan 2002 jılğa shekem - 6 teńdey. Usınıń menen birge, 2000-jıllarda Elsevier bahaları, birpara maǵlıwmatlarǵa kóre, ortasha bahadan derlik 6, 5 teńdey joqarı edi. Bahalardıń asıwı sebepli AQSh Kongress kitapxanası, Garvard universiteti, Massachusetts texnologiya institutı, Arqa Karolina shtat universiteti hám basqalar Elsevier jurnallarına jazılıw bolıwdan waz keshiwdi. Mısalı, 2003 jılda Kornel universiteti (Nyu-York) kompaniyanıń 930 ta basılıwına jazılıw bolıw ushın 1, 7 million dollar sarplaǵan. Bul muǵdar jazılıw boyınsha ulıwma ǵárezetlerdiń 20 payızın quradı, biraq institut tárepinen alınǵan jurnallardıń tek 2 payızın támiyinledi. Bólek mashqala - bul Elsevier baspasınıń reklama iskerligi. Merck farmaceutika kompaniyası mápi ushın baspa tek bul kompaniyanıń joybarların tolıq reklama etetuǵın bir qatar jurnallardı baspa etdi. Bul baspalar ilimiy jurnallarǵa uqsaytuǵın, ilimiy jurnallar sıyaqlı usınıs etilgen hám ilimiy jurnal maqalaların óz ishine alǵan. Onda tek ilgeri basqa baspalarda daǵaza etilgen qayta baspa etilgen maqalalar yamasa basqa maqalalardıń qısqasha mazmunı baspadan shıǵarılǵan ; olardıń derlik barlıǵı Merck dárilerine arnalǵan.